

en Del Bemærkninger, som jeg maatte tør udtale et Par Ord om. At Fordelingen af Fattighylden mellem Kommunerne er et overordentligt vigtigt Spørgsmaal, er jeg fuldstændig enig med den høitærede Minister om; men jeg tror nu, at netop paa dette Punkt er det, at man særlig skal tage Hensyn til Individet. Det er nemlig her, at Spørgsmaalet om de mange Hjemsendelser komme frem. Det synes mig ikke, at man kan bibeholde Bestemmelser om en saa uheldig Indretning, som Hjemsendelsen er; og altid har været, ikke blot i økonomisk Henseende, men især derved, at Spørgsmaalet egentlig ikke dreier sig om en større Udgift, men blot om Fordelingen af en vis Udgift; thi Fordelingen lader sig foretage paa mange Maader, der ikke kommer til at berøre Individet som saadant. Jeg tror derfor, at i dette Tilfælde bør vi søge at faae en saadan Ordning, at vi kunne blive fri for disse overordentlig uheldige, inhumane Hjemsendelser. Jeg tillod mig at mene, at Opholdsstedet vilde være det rette at vælge som Forsørgelsessted. Jeg staar ikke i den Henseende alene. Der er udtalt i Fattigkommissionens Betænkning, at det vilde være det Simpleste. Vel kom Fattigkommissionen til den modfatte Yderlighed af forskjellige Grunde; men den har dog ogsaa fundet, at der kunde være nogle, og det ikke ganske ringe Grunde til at vælge Opholdsstedet som Forsørgelsessted. Jeg skal imidlertid indrømme den ærede Minister, at, naar man vælger dette, saa vil det være nødvendigt at søge en Udjevning paa en fornuftig Maade; thi vælger man Opholdsstedet, vil den Ulighed i Byrden, som har fundet Sted, forøges i ikke ringe Grad; men kan man træffe en helbig Udjevning mellem Kommunerens Fattigbestyrelse, tror jeg, man i andre Henseender vil opnaa væsentlige Goder ved at vælge Opholds-kommunen til Forsørgelsessted. Naar man, som den høitærede Minister bemærkede, er gaaet frem fra et kortere til et længere Næremaal for Forsørgelsesrettens Ordhøvelse, saa var vistnok den Grund, som Standerne i sin Tid havde til at forlænge de 3 Aar til 5 Aar, netop de saakaldte fine Forhandlinger imellem Kommunerne, som gik ud paa at vælte Fattighylden fra den ene Kommune over paa den anden. Jeg synes imidlertid, at det er ligesom, at, naar man forlænger Tiden fra 3 Aar til 5 Aar, saa gaar man den omvendte Vej, og dersom man forlænger den yderligere ud over de 5 Aar, saa fjerner man sig bestandig mere og mere fra det Maal, man vil naa, nemlig det, at forhindre disse uhyggelige Bestræbelser efter at jage Fattiglemmer fra een Kommune til en anden. Den Gang, da Standerne toge denne Beslutning, fjernede de sig efter min Mening fra Maalet, og hvis man nu betragter det Samme som den Gang som Maalet, saa vil man ogsaa sjerne sig derfra. Det turde imidlertid være, at der er endnu en anden Ting at komme ud over ved at vælge de 15 Aar, end netop denne,

og denne anden Ting er tydelig nok udtalt, nemlig Udjevning af Byrderne, og da særlig det, at forhindre, at Kjøbstæderne blive alt for overbebyrdede. Jeg kommer derved naturligtvis atter til at dvæle et Dieblit ved Sagen om Kjøbstædernes Overbebyrdelse. Den høitærede Minister mente, at de Arbeidere, som søgte til Byerne i den unge, kraftige Alder, ikke gjorde det for Byernes Skyld. Det indrømmer jeg; de gjøre det alene for deres egen Skyld. Men skøndt de saaledes umiddelbart for sig selv kun have deres egen personlige Interesse for Øie, saa kan det dog ikke negtes, at de middelbart komme til at gjøre Nytte. Dersom en By ved opløstrende Handel, ved fremvoksende Industri er bleven stor og mægtig og har fremkaldt betydelig Rigdom og Velvære i mange Retninger, saa kan det ikke negtes, at de mange Arbeidere, der i Tidens Løb ere strømmede derind og der have flidt deres Kræfter op, uden egen Villie eller Hensigt have haft en overordentlig Indskydelse paa den fremkomne blomstrende Tilstand i Byen. Og dersom Byen da maa offere noget af sit Velvære for at forøge de tilbedes udslidte Arbeidere; saa kan jeg ikke indse, at der derved sker noget Uretfærdigt eller Ubilligt, jeg vil tværtimod sige, at det er en Retfærdigheds handling, der derved fuldbyrdes. Men hvis en Landkommune et eller andet Sted, hvor disse Arbeidere have set Dagens Lys, skulde være nødt til at modtage dem af Arbejderne, der vende tilbage for at blive forsørgede, tror jeg, saa flæte der efter min Mening noget høist Urigtigt og Uretfærdigt. Hvad for Dvrigt det Spørgsmaal angaar, hvorvidt den faktisk værende Tilstand er saaledes, at Byerne maa betragtes som overbebyrdede, da har man en hel Del Grunde derimod, hvoraf jeg skal tillade mig at fremhæve nogle faa. De nyeste statistiske Oplysninger tale saaledes som et æret Medlem igaar fremhævede, ligesom det ogsaa er mig bekendt, derimod. Men nu anføres der, at foruden hvad Byerne give i egentlig Fattigskat, give Borgerne frivillig ikke saa Midler til de Fattige igjennem de forskjellige Velgjørenhedssekskaber, som findes i Byerne, og at, hvis man tager dette med i Betænkning, vil Sagen stille sig noget anderledes. Jeg tror dog, at der i Landdistrikterne gives det Tilsvarende til, hvad der paa denne Maade ydes i Byerne, men paa Grund af de lokale Forhold i Landdistrikterne gives det der umiddelbart til den modtagende Fattige, og kommer derfor ikke ind under nogen som helst Statistik; men det gives alligevel. Der findes neppe et velstaaende Bondehus, hvor ikke en eller anden Familie har sit Tilhold, og hvad der gives saaledes, er meget betydeligt. Dette henhører ikke i mindste Maade under Kategorien Betleri, som alle Medlemmer kjende, og jeg opstiller det kun som en frivillig Fattigskat, der paa Landet gives i Stighed med, hvad der gives i Byerne gennem Velgjørenhedssekskaberne. Man har gjort en Sammenligning — saa vidt jeg